

Autor: Vuk Maraš

STRANO VLASNIŠTVO NAD MEDIJIMA

Jesu li potrebna ograničenja?

Ovaj projekat finansira Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

SADRŽAJ

1

UVOD

2

ISKUSTVA ZEMALJA
EVROPSKE UNIJE

2.1

RESTRIKTIVNO ZA
FRANKOFONE MEDIJE

2.2

ŠPANSKI DVOSTRUKI USLOV

2.3

ZABRINUTOST ZA PRETJERANA
OGRAIČENJA U POLJSKOJ

2.4

MEKŠA OGRAIČENJA ZA
STRANCE VAN
EU/EEP PODRUČJA

2.5

PORIJEKLO OSNIVAČKOG
KAPITALA

3

PRIMJERI DRUGIH ZEMALJA SA
RAZVIJENOM DEMOKRATIJOM

4

CRNA GORA I STRANO
VLASNIŠTVO

4.1

KO SU VLASNICI KLJUČNIH
MEDIJA

4.2

ZNAČAJ KLJUČNIH MEDIJA
ZA GRAĐANE I JAVNO MNJENJE

5

PREPORUKE ZA
UNAPRIJEĐENJE

6

REFERENCE

STRANO VLASNIŠTVO NAD MEDIJIMA

Jesu li potrebna ograničenja?

Autor:
Vuk Maraš

Ograničavanje stranog vlasništva nad medijskim kompanijama krajnje je kompleksno i osjetljivo pitanje, pa je samim tim i praksa u zemljama različita. Neki od ključnih argumenata koji se koriste u prilog tezi da je potrebno ograničiti strano vlasništvo nad domaćim medijima često su potreba očuvanja nacionalnog karaktera ili zajednica unutar određene države i da se osigura da vlasnici medija nemaju interese koji su suprotni interesima zemlje u kojoj pružaju medijske usluge.

Sa druge strane, argumenti protiv ovog rješenja najčešće su vezani za slobodu preduzetništva, odnosno slobodnog protoka kapitala ali i činjenica da svaka zemlja ima slobodu da uredi pravni okvir unutar kojeg mediji funkcionišu, pa je samim tim pitanje ko je vlasnik nekog medija bespredmetno. Takođe, postoji opravdana zabrinutost da bi ograničavanje stranog vlasništva u medijima u zemljama nedovoljno razvijene demokratije moglo voditi ka sužavanju slobode izražavanja i cenzuri.

Evropski Acquis ne sadrži odredbe koje se tiču ove problematike, već je zemljama članicama ostavljeno da same urede da li će i u kojoj mjeri ograničiti strano vlasništvo nad medijskim kompanijama. Ipak, unutar same Evropske unije (EU), odnosno Evropskog ekonomskog prostora (EEP) i njenih članica jednih u odnosu na druge – ovakva ograničenja nijesu moguća.

Takođe, same vrste ograničenja razlikuju se od zemlje do zemlje. Dok je u nekima zabranjeno vlasništvo u bilo kojem tipu medija iznad određenog procenta, druge zemlje su se odlučile da ograniče vlasništvo u samo određenim medijskim formatima ili vrstama medijskih usluga koje se pružaju, a kod nekih zemalja ograničenja su kombinovana.

Crna Gora, kao zemlja čiji se ključni komercijalni mediji nalaze u većinskom ili apsolutnom stranom vlasništvu mora razmotriti mehanizme kojim bi se zaštitio javni interes i građani koji su konzumenti medijskog sadržaja. Takođe, potrebno je naći rješenje kojim bi se sami mediji i uredništva zaštitili od neprimjerenog uticaja vlasnika na medijsko izvještavanje.

Ostajemo otvoreni sa sve dobronamjerene sugestije i kritike ove naše publikacije i za direktni ili javni dijalog po svim važnim pitanjima koje u njoj obrađujemo.

ISKUSTVA ZEMALJA EVROPSKE UNIJE

2 ◀

Evropska unija se u kontinutetu bavi pitanjem stranog vlasništva i transparentnosti stranog vlasništva u medijima, kako na nivou Unije, tako i pojedinačno u zemljama članicama. Cilj efikasnije regulacije vlasništva u medijima, te veza između vlasnika, odnosno upravljačkih strukture sa jedne i uredništava sa druge strane jeste da se unaprijeđi nezavisnost medija i omogući im se profesionalno izvještavanje.

Evropska komisija, kroz Evropski akt o slobodi medija, pokušava na odgovori na sve veće izazove ugrožavanja prava novinara i medijskih radnika, sumnjivih spajanja i akvizicije medija, težnje za većom transparentnošću vlasništva nad medijima, te poštenije distribucije javnih sredstava koja se troše na marketing¹.

U samom aktu², EU naglašava da rizike za funkcionisanje i otpornost unutrašnjeg medijskog tržišta treba redovno pratiti. U okviru toga trebalo bi obezbijediti dostupnost detaljnih podataka i kvalitativnih procjena o otpornosti unutrašnjeg tržišta medijskih usluga, uključujući:

---

¹Benjamin Fox, "EU plans new transparency laws on foreign media", Euractiv, 19. oktobar 2022.

Više informacija na: <https://www.euractiv.com/section/politics/news/eu-plans-new-transparency-laws-on-foreign-media/>

²Predlog Evropskog akta o slobodi medija, Evropska komisija, Brisel, 16. septembar 2022. godine.

Više informacija na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52022PC0457>

-
- stepen koncentracije tržišta na nacionalnom i nadnacionalnom nivou;
  - nivoe i rizike manipulacije stranim informacijama i uplitanjima;
  - testove otpornosti na stres (otpornost unutrašnjeg medijskog tržišta, ranjivost medijskog pluralizma i uredničke nezavisnosti, poboljšanje upravljanja, kvaliteta podataka i upravljanja rizicima);
  - nivo prekogranične aktivnosti i ulaganja;
  - regulatornu saradnju i konvergenciju u medijskoj regulativi;
  - prepreke pružanju medijskih usluga, uključujući one u digitalnom okruženju;
  - transparentnost i pravednost raspodjele ekonomskih resursa;
  - šire trendove na EU i nacionalnim medijskim tržištima
  - nacionalno zakonodavstvo koje utiče na pružaoce medijskih usluga;
  - mjere koje su preduzeli pružaoци medijskih usluga u cilju garantovanja nezavisnosti pojedinačnih uredničkih odluka.

Slično tome, suština zabrane stranog vlasništva u medijima u većini zemalja Evropske unije koje su ova ograničenja uvela, svodi se na to da pojedinci ili kompanije izvan EU/EEP ne mogu imati kontrolu nad medijima.

Cilj ovih mehanizama, postojećih ali i onih koji su u najavi, jeste da se obezbijedi veća otpornost medija, odnosno njihove uređivačke politike, profesionalnosti, te nezavisnosti i samostalnosti urednika i novinara, jer je upravo to primaran javni interes, imajući u vidu djelatnost kojom se bave.

RESTRIKTIVNO ZA FRANKOFONE MEDIJE

2.1 ◀

Francuska se kotira kao jedna od zemalja sa najstrožijim ograničenjima, jer predviđa da pojedinci ili kompanije koji nisu EU/EEP prostora ne mogu imati preko 20% vlasništva ili prava odlučivanja u TV ili radio kanalima koji se emituju na francuskom jeziku, putem digitalnih zemaljskih mreža (DTT)³. Ograničenje se odnosi kako na direktna tako i na posredna vlasništva ili prava odlučivanja. Ista ograničenja Francuska je uvela i za vlasništvo u štampanim medijima.⁴

Francuska je ove mjere dodatno pooštrila nakon pandemije COVID-19, jer je donijela paket mjera koji je dodatno ograničio strano vlasništvo⁵ u strateškim privrednim granama, uključujući i medije, na svega 10% vlasništva odnosno prava odlučivanja.⁶ Nakon inicijalnog, jednogodišnjeg vanrednog ograničenja, isto je dodatno produženo za još godinu dana u novembru 2021. godine, do 31. decembra 2022. godine, nakon čega se ograničenja vraćaju na prvobitna.⁷

U Francuskoj vlasnička odnosno prava odlučivanja podliježu načelu reciprociteta za sve koji ne dolaze iz zemalja EU/EEP. U praksi ovo znači da će se omogućiti vlasnička, odnosno upravljačka prava strancima samo u slučajevima ako je matična zemlja konkretne strane kompanije ili pojedinca takva ista prava omogućila francuskim državljanima ili kompanijama.

---

³Jérôme Dheur, " Foreign media ownership restrictions in Europe", Cullen International, 2. novembar 2021.

Više informacija: <https://www.cullen-international.com/news/2021/11/Foreign-media-ownership-restrictions-in-Europe.html>

⁴Resource Centre on Media Freedom in Europe, "Foreign Media Ownership in Europe", 24. mart 2018.

Više informacija: <https://www.rcmediafreedom.eu/Multimedia/Infographics/Foreign-media-ownership-in-Europe>

⁵Ne odnosi se na EU/ EEP područje

⁶Reuters „France extends stricter controls on foreign ownership of key firms, 29. novembar 2021.

Više informacija: <https://www.reuters.com/markets/deals/france-extends-controls-foreign-parties-stakes-key-french-firms-by-one-year-2021-11-29/>

⁷Olivia Adam, „Primer: France’s new FDI guidelines“, IFLR, 28. oktobar 2022.

Više informacija: <https://www.iflr.com/article/2ataxwg36q2b57wz32q68/primer-frances-new-fdi-guidelines>

ŠPANSKI DVOSTRUKI USLOV

2.2 ◀

Sa druge strane, u Španiji postoji više različitih uslova koji ograničavaju strano vlasništvo u medijima. Prvo ograničenje odnosi se na to da pojedinci ili kompanije van EU/EEP pojedinačno ne mogu imati više od 25% kapitala u televizijama ili radio stanicama. Drugi uslov je da ukupan udio vlasništva svih stranaca, koji dolaze van EU/EEP područja, mora biti manji od 50% u konkretnoj kompaniji koja se bavi pružanjem televizijskih ili radijskih usluga. Ne postoje ograničenja koja se odnose na štampane medije.⁸

Slično kao i u slučaju Francuske, i Španija je uvela reciprocitet za strano vlasništvo u medijima, pa je isto moguće ostvariti samo ako druga, matična zemlja stane kompanije ili pojedinca, ista prava omogućava španskim kompanijama i građanima.

Takođe, kao dio paketa zaštite privrednih subjekata od stranog preuzimanja, Španija je uvela dodatna ograničenja za strateške sektore, među kojima su i mediji.⁹ Ova ograničenja podrazumijevaju da strana fizička i pravna lica koja preuzimaju više od 10% vlasništva u nekoj od kompanija iz strateških sektora moraju imati prethodnu dozvolu, što španskim vlastima daje faktički mogućnost veta za svaku takvu transakciju, kada procijene da je potrebno.¹⁰ Ove mjere važiće do kraja 2024. godine.

---

⁸ Resource Centre on Media Freedom in Europe, „Foreign Media Ownership in Europe“, 24. mart 2018.

Više informacija: <https://www.rcmediafreedom.eu/Multimedia/Infographics/Foreign-media-ownership-in-Europe>

⁹ Ashurst Spain, „Restrictions on Foreign Direct Investments in Spain“, 20. novembar 2020.

Više informacija: <https://www.ashurst.com/en/news-and-insights/legal-updates/rdl-8-2020---suspension-of-direct-foreign-investment/>.

¹⁰ Reuters, „Spain to extend restrictions on foreign takeovers until end of 2024“, 13. decembar 2022.

Više informacija: <https://www.reuters.com/markets/deals/spain-plans-extend-restrictions-foreign-takeovers-until-end-2024-2022-12-12/>

ZABRINUTOST ZA PRETJERANA OGRANIČENJA U POLJSKOJ

2.3 ◀

U Poljskoj zakon uvodi ograničenje da strane kompanije, van EU/EEP područja, imaju više od 49% vlasničkih ili prava odlučivanja u poljskim TV ili radio emiterima. Poljska nema ograničenja koja se tiču stranog vlasništva u štampanim medijima.

U decembru 2021. godine poljski parlament usvojio je izmjene medijskog zakona, kojima su restrikcije dodatno pojačane, kako bi se spriječilo indirektno vlasništvo kompanija van EU/EEP, da preko kćerki kompanija koje jesu registrovane u EU/EEP zemljama imaju vlasništvo u poljskim medijima. Cilj ovakvog poteza bio je da se natjera izlazak američke kompanije „Discovery“ iz vlasništva u najvećoj poljskoj televiziji sa kritičkim sadržajem – TVN24.

Takođe, ideja izmjena zakona bila je i da spriječi da strano pravno lice sa sjedištem u zemlji EU/EEP dobije dozvolu za emitovanje u Poljskoj, ako je podružnica tog stranog pravnog lica registrovana izvan EU/EEP područja.

Međutim, nakon brojnih domaćih i međunarodnih osuda, kojima je ovakav čin poljskog parlamenta ocijenjen kao pokušaj cenzure i sužavanja slobode govora, Predsjednik Poljske je stavio veto na usvojeni zakon.¹¹

---

¹¹Anabelle Chapman, „Poland: Veto of ‘lex-TVN’ a victory for media freedom“, International Press Institute, 10. januar 2022.
Više informacija: <https://ipi.media/poland-veto-of-lex-tvn-a-victory-for-media-freedom/>.

MEKŠA OGRANIČENJA ZA STRANCE VAN EU/EEP PODRUČJA

2.4 ◀

U Austriji postoji ograničenje stranog vlasništva u televizijama na maksimalnih 49%.¹² Sa druge strane, takva ograničenja nisu postavljena za štampane medije.

Sa druge strane, Kipar predviđa drugačije, dvostruko ograničenje, po kojem jedno strano pravno ili fizičko lice može da ima do 5% vlasništva kapitala u medijskoj kompaniji¹³, dok ukupan procenat stranog vlasništva u jednom mediju može biti najviše 25%.¹⁴

U Italiji ne postoji klasično ograničenje vlasništva u medijima, ali se ovlaštenja za emitovanje linearnih audiovizualnih medijskih usluga na digitalnim zemaljskim mrežama (DTT), satelitu i kablju mogu dodeliti subjektima izvan EU/EEP samo ako zakonodavstvo zemalja iz kojih dolaze primjenjuje isti tretman na italijanska pravna ili fizička lica, odnosno postoji načelo reciprociteta.¹⁵

---

¹²Jean-Francois Fürnemont and Snezana Trpevska, „Pluralism of Media Ownership in the New Media Environment“, Council of Europe, Maj 2020.

Više informacija: <https://rm.coe.int/hf37-study-media-ownership-eng/16809f0272>

¹³Resource Centre on Media Freedom in Europe, „Foreign Media Ownership in Europe“, 24. mart 2018.

Više informacija: <https://www.rcmediafreedom.eu/Multimedia/Infographics/Foreign-media-ownership-in-Europe>

¹⁴Centre for Media Pluralism and Media Freedom, „Cyprus“, Decembar 2016.

Više informacija: <https://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2016-results/cyprus/>

¹⁵Jérôme Dheur, “ Foreign media ownership restrictions in Europe”, Cullen International, 2. novembar 2021.

Više informacija: <https://www.cullen-international.com/news/2021/11/Foreign-media-ownership-restrictions-in-Europe.html>

PORIJEKLO OSNIVAČKOG KAPITALA

2.5 ◀

Više zemalja posjeduje ograničenja za davanje saglasnosti za emitovanje audio-vizuelnog medijskog sadržaja kompanijama kod kojih nije moguće utvrditi porijeklo osnivačkog kapitala.

Hrvatska samo propisuje da domaće pravno lice, čiji su osnivači strana lica sa sjedištem u zemljama u kojima nije moguće utvrditi pokrijeklo osnivačkog kapitala, ne može učestvovati u postupku dobijanja koncesije za pružanje elektronskih medijskih usluga.¹⁶

Takođe, i u Crnoj Gori postoji ograničenje da domaće pravno lice u kome se kao osnivači pojavljuju i strana pravna lica registrovana u zemljama u kojima nije moguće utvrditi porijeklo osnivačkog kapitala, ne može biti imalac odobrenja za emitovanje¹⁷, što je standard u većem broju zemalja. Ipak, u Crnoj Gori je u javnosti, u više navrata, problematizirano porijeklo kapitala kompanija koje su postajale vlasnici televizija, ali to za sada nije imalo odjeka u nadležnim institucijama.¹⁸

---

¹⁶Zakon o elektroničkim medijima, Narodne Novine 111/21 i 114/22, članak 67.

Više informacija: <https://www.zakon.hr/z/196/Zakon-o-elektronicnim-medijima>

¹⁷Zakon o elektronskim medijima, Službeni List 82/2020, Član 135.

¹⁸CDT, „Čiji su naši mediji“, Podgorica.

Više informacija na: <https://www.cdtmn.org/analize/ciji-su-nasi-mediji-prvi-dio-cije-su-nase-televizije/>

PRIMJERI DRUGIH ZEMALJA SA RAZVIJENOM DEMOKRATIJOM

3 ◀

U Sjedinjenim Američkim Državama propisano je da se ne može dati licenca za emitovanje subjektu u čijem vlasničkom kapitalu ili pravima odlučivanja učestvuju stranci sa preko 20%. Ovo ograničenje se odnosi na sva pravna i fizička lica koja nisu američki državljani, odnosno američke kompanije, uključujući i pojedince koji se nalaze u posjedu zelene karte.

Takođe, propisuje se i da ako je emiter u vlasništvu holding kompanije, čiji su akcionari stranci u obimu većem od 25% ili imaju pravo odlučivanja u obimu većem od 25%, ne postoji obaveza da mu se izda odobrenje za emitovanje. Takođe, na postojeća odobrenja može se staviti veto, odnosno uraditi test javnog interesa, ako dodje do promjene vlasništva, kako bi se utvrdilo da li takvo odobrenje treba da se nastavi ili ukine, odnosno šta je preovlađujući javni interes.¹⁹

Kanada je takođe imala prilično restriktivan pristup u pogledu stranog vlasništva u elektronskim medijima. Dok je ranije postojalo ograničenje od najviše 20% stranog vlasništva, trenutno je za dobijanje licence za emitovanje potrebno da je kompanija u vlasništvu najmanje 50% pravnih i fizičkih lica iz Kanade, dok u bordu kompanije mora biti većina Kanađana.²⁰

¹⁹Harris Wiltshire Grannis LLP, „In brief: media law and regulations in USA”, 5. avgust 2020.

Više informacija: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=9b11e378-0934-4444-99ad-5a864191f899>

²⁰Peter Menzies, „Fixing the Media’s Trust Deficit”, Macdonald Lauriel Institute, Novembar 2022.

Više informacija: https://macdonaldlaurier.ca/wp-content/uploads/2022/11/20221101_Media_White_Paper_Menzies_PAPER_FWeb.pdf

CRNA GORA I STRANO VLASNIŠTVO

4 ◀

U Crnoj Gori postojeća regulativa ne prepoznaje ograničenje stranog vlasništva. Malo tržište, koje dijeli govorno područje sa većim zemljama iz regiona, tako je postalo plodno tle za osnivanje ili preuzimanje medija od strane stranih vlasnika. Posebno imajući u vidu da Crna Gora kao mala država, ima prilično velik broj medija.

Po podacima Sindikata medija, u Crnoj Gori je u oktobru 2021. godine postojalo 189 medija²¹, a za očekivati je da je godinu dana kasnije taj broj veći od 200.

Ipak, ključnu ulogu u informisanju građana i kreiranju javnog mnjenja igraju mediji sa najvećom penetracijom – televizije sa nacionalnom pokrivenošću, dnevne novine i najčitaniji portali.

I dok elektronski mediji – televizije i radio stanice potpadaju pod takozvanu ko-regulaciju od strane Agencije za elektronske medije, jer su u obavezi da poštuju Pravilnik o programskim standardima u elektronskim medijima, ovakva vrsta regulacije ne postoji za štampane medije i portale. Njihovo izvještavanje može biti podložno isključivo samoregulaciji, i to samo ako se izdavač odluči da uspostavi interni samoregulacioni mehanizam (ombudsmana) ili da pristupu nekom od postojećih kolektivnih samoregulatornih tijela.

---

²¹Sindikata medija Crne Gore, „Crnogorski mediji poslovali pozitivno, uprkos krizi“, Oktobar 2021.

Više informacija: <https://sindikatomedija.me/tematski-clanci/crnogorski-mediji-poslovali-pozitivno-uprkos-koroni/>

KO SU VLASNICI KLJUČNIH MEDIJA

4.1

Po podacima Agencije za elektronske medije, Crna Gora posjeduje četiri komercijalne televizije sa nacionalnom frekvencijom. Sve četiri televizije nalaze se u većinskom ili potpunom stranom vlasništvu.

Televizija Vijesti u većinskom je vlasništvu United Media grupe, registrovane u Luksemburgu, dok je Nova M, posredno, takođe u vlasništvu United Media grupe preko njihove kćerke kompanije Direct Media. Televizija Prva nalazi se u vlasništvu srpskog biznismena Srđana Milovanovića, a Adria TV u vlasništvu srpskog biznismena Bratislava Stojiljkovića.²²

Što se tiče dnevnih novina – dvije od tri se nalaze u većinskom stranom vlasništvu. Vijesti (novina i portal) u većinskom su vlasništvu United Media grupe, Pobjeda (novina i portal) u vlasništvu grčkog biznismena Petrosa Statisa²³ dok se Dan (novina i portal) nalazi u vlasništvu crnogorskih državljana – Slavice Jovanović i Mladena Milutinovića.

Slično je i sa ključnim portalima – i CDM i Portal Analitika koji se takođe nalaze u većinskom vlasništvu grčkog biznismena Petrosa Statisa.

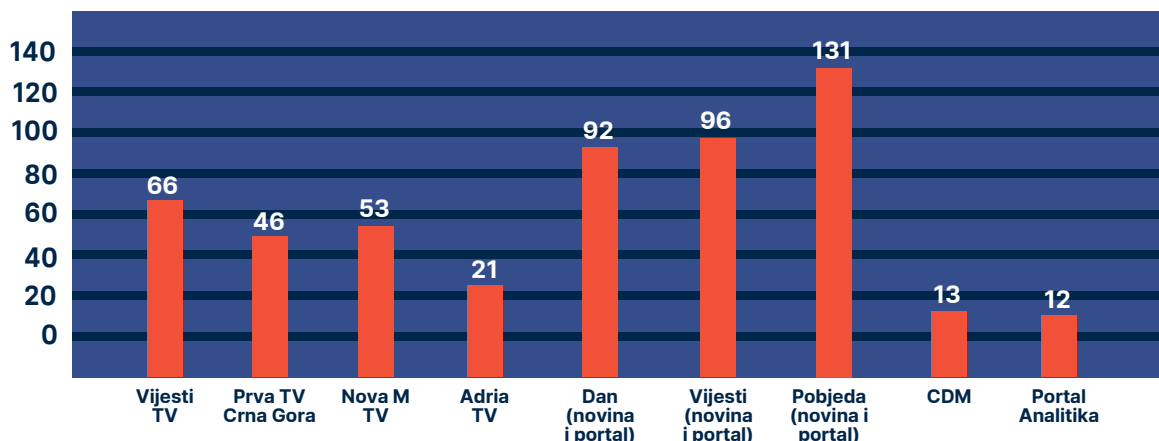
²²Lela Šćepanović, „Od pet crnogorskih televizija četiri u vlasništvu struktura iz Srbije“, 6. januar 2022.
Više informacija: <https://www.slobodnaevropa.org/a/crna-gora-mediji-vlasnistvo-srbija/31642265.html>
Statis je naknadno dobio crnogorsko državljanstvo.
Više informacija: <https://www.pobjeda.me/clanak/crnogorski-pasos-po-specijalnim-uslovima-dobio-i-episkop-spc-atanasije>

ZNAČAJ KLJUČNIH MEDIJA ZA GRAĐANE I JAVNO MNJENJE

4.2 ◀

Pored Javnog servisa RTCG te lokalnih javnih emitera, koji su ubjedljivo najveći poslodavci u medijskom sektoru, ključni komercijalnih mediji u Crnoj Gori zapošljavaju najveći broj novinara i drugih medijskih radnika.

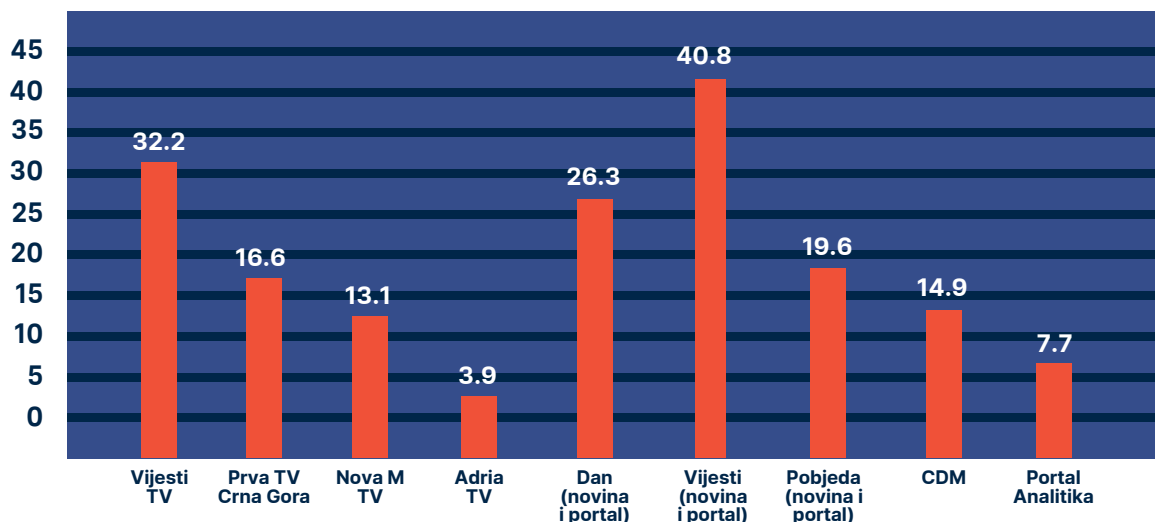
Broj zaposlenih u ključnim komercijalnim medijima

Grafika 1: Broj zaposlenih u ključnim komercijalnim medijima
Izvod: Finansijski izvještaji za 2021. godinu (Taxis portal)

Komercijalni emiteri uživaju veliko povjerenje građana Crne Gore, što im dodatno daje na važnosti i pokazuje koliko bitnu ulogu oni igraju u crnogorskom društvu.

Povjerenje u ključne komercijalne medije (%)

Grafika 2: Povjerenje u ključne komercijalne medije
Izvod: Digitalni forenzički centar, maj 2022.

Sve navedno ukazuje da je o problematici potencijalnog ograničenja stranog vlasništva, ili makar upravljanja medijima i uređivačkom politikom u medijima od strane stranih vlasnika, potrebno otvoriti širok društveni dijalog i predložiti adekvatna rješenja, kako bi se zaštitio javni interes.

PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE

5 ◀

Imajući u vidu da se Crna Gora suočava sa ogromnom penetracijom stranog vlasništva u ključne komercijalne medije, koji po istraživanjima imaju veliko povjerenje građana, potrebno je dodatno zaštititi medije od potencijalnih negativnih uticaja stranih vlasnika.

1

Crna Gora treba da otvori dijalog o potencijalnom rješenju da ograniči većinsko vlasništvo stranih fizičkih i pravnih lica u komercijalnim medijima, posebno onim koji imaju najveći uticaj na građane i javno mnjenje.

2

Imajući u vidu proces evropskih integracija Crne Gore, potrebno je izuzeti od ograničenja pravna i fizička lica iz EU/EEP.

3

Prilikom izmjene medijskog zakonodavstva, posebno je dodatno jačati kriterijume odobrenja za emitovanje – kako za dodjelu, tako i za produženje, u skladu sa novim politikama EU.

4

Potrebno je zakonom drastično jačati samoregulaciju za štampane medije i portale i propisati je kao obaveznu sa svaki medij upisan u evidenciju medija, kako bi se poboljšao kvalitet izvještavanja i usklađenost sa standardima. Takođe, potrebno je obezbijediti da samoregulacija bude efikasna i plodotvorna, te da njenim odlukama suštinski utiče na budući rad medija.

5

Potrebno je zakonom jačati ko-regulaciju Agencije za elektronske medije nad televizijama i radio stanicama, kako bi se obezbijedilo još bolje poštovanje programskih standarda i profesionalnije izvještavanje.

6

Potrebno je unaprijediti sudsku praksu, u skladu sa međunarodnim standardima, kako bi se kao mediji prepoznali portali koji de-facto vrše tu funkciju, ali izbjegavaju evidentiranje u registru medija, kako bi ujedno izbjegli obaveze iz Zakona o medijima.

7

Potrebno je jačati uredničku nezavisnost i zakonom odrediti jasne mehanizme koje urednike štite od potencijalnog upliva u izvještavanje vlasničkih struktura medija.

Benjamin Fox, “EU plans new transparency laws on foreign media“, Euractiv, 19. oktobar 2022. Više informacija na: <https://www.euractiv.com/section/politics/news/eu-plans-new-transparency-laws-on-foreign-media/>

Predlog Evropskog akta o slobodi medija, Evropska komisija, Brisel, 16. septembar 2022. godine. Više informacija na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52022PC0457>

Jérôme Dheur, “ Foreign media ownership restrictions in Europe“, Cullen International, 2. novembar 2021. Više informacija: <https://www.cullen-international.com/news/2021/11/Foreign-media-ownership-restrictions-in-Europe.html>

Resource Centre on Media Freedom in Europe, „Foreign Media Ownership in Europe“, 24. mart 2018. Više informacija: <https://www.rcmediafreedom.eu/Multimedia/Infographics/Foreign-media-ownership-in-Europe>

Reuters „France extends stricter controls on foreign ownership of key firms, 29. novembar 2021. Više informacija : <https://www.reuters.com/markets/deals/france-extends-controls-foreign-parties-stakes-key-french-firms-by-one-year-2021-11-29/>“

Olivia Adam, „Primer: France’s new FDI guidelines“, IFLR, 28. oktobar 2022. Više informacija: <https://www.iflr.com/article/2ataxwg36q2b57wz32q68/primer-frances-new-fdi-guidelines>

CDT, „Čiji su naši mediji“, Podgorica. Više informacija na: <https://www.cdtmn.org/analize/ciji-su-nasi-mediji-prvi-dio-cije-su-nase-televizije/>

Ashurst Spain, „Restrictions on Foreign Direct Investments in Spain“, 20. novembar 2020. Više informacija: <https://www.ashurst.com/en/news-and-insights/legal-updates/rdl-8-2020---suspension-of-direct-foreign-investment/>.

Reuters, „Spain to extend restrictions on foreign takeovers until end of 2024“, 13. decembar 2022. Više informacija: <https://www.reuters.com/markets/deals/spain-plans-extend-restrictions-foreign-takeovers-until-end-2024-2022-12-12/>

Anabelle Chapman, „Poland: Veto of ‘lex-TVN’ a victory for media freedom“, International Press Institute, 10. januar 2022. Više informacija: <https://ipi.media/poland-veto-of-lex-tvn-a-victory-for-media-freedom/>.

Jean-Francois Fùrnemont and Snezana Trpevska, „Pluralism of Media Ownership in the New Media Environment“, Council of Europe, Maj 2020. Više informacija: <https://rm.coe.int/hf37-study-media-ownership-eng/16809f0272>

Centre for Media Pluralism and Media Freedom, „Cyprus“, Decembar 2016. Više informacija: <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2016-results/cyprus/>

Zakon o elektroničkim medijima Republike Hrvatske, Narodne Novine 111/21 i 114/22, članak 67. Više informacija: <https://www.zakon.hr/z/196/Zakon-o-elektroničkim-medijima>

Zakon o elektronskim medijima Crne Gore, Službeni List 82/2020, Član 135.

Harris Wiltshire Grannis LLP, „In brief: media law and regulations in USA“, 5. avgust 2020. Više informacija: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=9b11e378-0934-4444-99ad-5a864191f899>

Peter Menzies, „Fixing the Media’s Trust Deficit“, Macdonald Lauriel Institute, Novembar 2022. Više informacija: https://macdonaldlaurier.ca/wp-content/uploads/2022/11/20221101_Media_White_Paper_Menzies_PAPER_FWeb.pdf

Sindikata medija Crne Gore, „Crnogorski mediji poslovali pozitivno, uprkos krizi“, Oktobar 2021. Više informacija: <https://sindikatomedija.me/tematski-clanci/crnogorski-mediji-poslovali-pozitivno-uprkos-kroni/>

Lela Šćepanović, „Od pet crnogorskih televizija četiri u vlasništvu struktura iz Srbije“, 6. januar 2022. Više informacija: <https://www.slobodnaevropa.org/a/crna-gora-mediji-vlasnistvo-srbija/31642265.html>

STRANO VLASNIŠTVO NAD MEDIJIMA

Jesu li potrebna ograničenja?